

Петренко Максим Віталійович,
аспірант кафедри технологічної і професійної освіти
Глухівського НПУ ім. О. Довженка

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ

Підприємницька компетентність вважається однією з основних у списку ключових компетентностей, визначених українськими педагогами на основі дискусій в рамках проекту ПРООН «Освітня політика та освіта «рівний – рівному». Вона включає в себе здатність: узгоджувати свої економічні інтереси та потреби з наявними ресурсами, а також з інтересами та потребами інших людей і суспільства; організовувати власну трудову та підприємницьку діяльність, а також роботу колективу, орієнтуватися на норми і етику трудових відносин; аналізувати й оцінювати власні професійні можливості та здібності, порівнюючи їх із потребами ринку праці; розробляти, реалізовувати та оцінювати плани підприємницької діяльності і особисті бізнес-проекти; презентувати та поширювати інформацію про результати своєї економічної діяльності та діяльності колективу.

Розвивати підприємницьку компетентність можна під час уроків з усіх предметів та у виховній діяльності. Проте на цьому шляху існує ряд проблем, переважно пов'язаних із готовністю вчителів до такої роботи на уроках технологій.

Інтерактивне навчання завжди має чітко визначені та прогнозовані цілі. Серед основних завдань можна виділити: підвищення ефективності освітнього процесу, посилення мотивації до освітньої діяльності, формування і розвиток підприємницьких навичок учнів, а також удосконалення вмінь володіння сучасними технічними засобами і технологіями для сприйняття та обробки інформації, включаючи оцінку її достовірності.

Інтерактивні технології розглядаються як набір методів та засобів, що забезпечують взаємодію між вчителем і учнями. Їхня мета полягає у трансформації інформації в особисті знання та вміння учнів. Регулярне їх використання в освітньому процесі сприяє покращенню зворотного зв'язку, що є важливим аспектом навчання. На відміну від традиційного навчання, де зворотний зв'язок часто зводиться до простого контролю знань, умінь і навичок, інтерактивні методи забезпечують більш глибоке розуміння матеріалу і активну участь учнів в освітньому процесі.

Для досягнення поставлених цілей педагогу корисно застосовувати різноманітні методи навчання, які можна умовно поділити на кілька груп. До них варто включити:

Методи навчання, засновані на критичному мисленні, аналізі, оцінці та узагальненні фактів, включають такі техніки, як мозковий штурм, SWOT-аналіз, інтерактивні лекції та робота з текстом-джерелом. Ці методи сприяють розвитку в учнів здатності критично оцінювати інформацію, розглядати різні перспективи та робити обґрунтовані висновки на основі фактів. Наприклад, під час мозкового штурму учні можуть генерувати ідеї та шукати розв'язання проблем, що стимулює креативність і активне мислення.

Методи, які сприяють формуванню відповідальності та прийняттю обґрунтованих рішень, включають дискусії, дебати, метод «шість капелюхів» та метаплан. Ці підходи забезпечують основу для відкритого обміну думками та аргументованої дискусії, що дозволяє учням розвивати навички співпраці та конструктивного спілкування. Наприклад, на уроках учні можуть випробувати себе в ролі підприємців, розробляючи бізнес-ідеї, аналізуючи їх і організовуючи їх реалізацію. Це не тільки допомагає їм зрозуміти процес підприємництва, але й налагоджує взаємозв'язки з однолітками, усвідомлюючи свою відповідальність та важливість критичного мислення і активної життєвої позиції.

Методи, що ґрунтуються на емоціях і переживаннях учнів, створюють умови для активної участі та дії. Серед таких методів можна виділити драми, моделювання, рольові ігри, «асоціативний куш» та ментальні карти. Наприклад, рольові ігри є ефективним

інструментом для розвитку підприємницьких якостей. Вони дозволяють учням уявити себе експертами в конкретній галузі, демонструючи свої знання та вміння, здобуті через метод випереджувальних завдань. Цей підхід не лише сприяє розвитку навичок, а й підвищує емоційну залученість учнів в освітній процес, що в свою чергу веде до більш глибокого засвоєння матеріалу.

Таким чином, інтеграція цих різноманітних методів в освітній процес дозволяє створити більш динамічне і залучаюче освітнє середовище, яке стимулює розвиток підприємницької компетентності в учнів, необхідної для успішної діяльності в сучасному світі.

Робота в малих групах, експертні групи, зупинки з завданнями та метод проєктів є ефективними освітніми технологіями, які сприяють активному залученню учнів до активної співпраці. Продуктивна діяльність учнів стає можливою завдяки взаємонавчанню та співпраці в групах. Метод проєктів вважається основним підходом до формування ключових життєвих компетентностей, включаючи підприємницькі навички. Участь учнів у реалізації конкретних шкільних проєктів економічного спрямування відіграє важливу роль у розвитку сталих навичок і більш глибокої особистої мотивації до освітньої діяльності.

Інтерактивне навчання також передбачає використання електронних освітніх ресурсів, мультимедійних засобів навчання, роботу з кейсами та участь у дискусіях. Ці елементи сприяють активному залученню учнів в освітній процес та розвитку критичного мислення. Вибір конкретного методу та його реалізація можуть варіюватися відповідно до потреб, можливостей і досвіду учнів. У рамках інтерактивного навчання значна кількість учнів активно бере участь в освітньому процесі, кожен з них робить свій унікальний внесок. Це призводить до обміну знаннями, ідеями, методами діяльності, а також до рефлексії над отриманими знаннями.

Формування і розвиток умінь та навичок, притаманних підприємливій людині, можливе через навчальний матеріал, що має потенціал для інтеграції різних предметів і створення міжпредметних зв'язків. Це дозволяє учням не лише отримувати знання, а й застосовувати їх у практичних ситуаціях, що є важливим аспектом навчання.

На уроках технологій, де використовуються інтерактивні методи навчання, відсутня одноманітність і монотонність; створюються умови для всебічного розвитку дітей. Учні отримують можливість взаємодіяти один з одним, вчителями та навчальним матеріалом, що сприяє їхньому всебічному розвитку та активному залученню в освітній процес. Це, в свою чергу, підвищує інтерес до навчання та допомагає формувати підприємницькі якості, що є важливими для їхнього майбутнього.

Завдання вчителя полягає в тому, щоб створити атмосферу довіри та комфортні умови для співпраці учнів, сприяючи розвитку їхніх лідерських якостей і почуття відповідальності за діяльність групи. Важливо також підібрати відповідні джерела інформації, підготувати тексти для самостійної творчої роботи на уроці, чітко формулювати питання та розробити алгоритм дій для використання певного методу навчання. Від цього залежить рівень розвитку підприємницької компетентності учнів.

Таким чином, використання інтерактивних методів навчання на уроках технологій сприяє формуванню та розвитку підприємницьких навичок учнів. Це допомагає їм свідомо обирати власний шлях до професійного успіху, вчить аналізувати та приймати ефективні рішення не тільки в економічній сфері, а й у різних життєвих ситуаціях, оскільки підприємницька діяльність охоплює різні аспекти життя.

Список використаної літератури

1. Овчарук О.В. Інтеграція ключової підприємницької компетентності до шкільних програм в Україні: шлях до демократичної школи. *Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського*. Випуск 2. 2017. Частина 2. С. 82-88.

2. Назаренко Г.А. Формування підприємницької компетентності учнів загальноосвітніх навчальних закладів у відповідності до вимог нових державних стандартів: метод. посібник. Черкаси: ЧОПОПІ, 2014. 68 с.